

Sanskrit
Paper II
संस्कृतम्
द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

समयः : 75 निमेषाः]

[पूर्णाङ्काः : 100

- सूचना : (i) अस्मिन् पत्रे पञ्चाशद् बहुविकल्पाः प्रश्नाः सन्ति ।
(ii) प्रतिप्रश्नं द्वौ अङ्कौ स्तः ।
(iii) सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. ऋग्वेदस्य प्रथममन्त्रस्य छन्दः किम् ?

- (A) गायत्री
(B) अनुष्टुप्
(C) त्रिष्टुप्
(D) पङ्क्तिः

2. अधस्तनवर्गयोः युग्मपर्यायेषु समीचीनं विचिनुत ।

- (a) सायणः (p) ऋग्वेदस्य प्रथमं
ग्रन्थरूपेण
प्रकाशनम् ।
(b) यास्कः (q) वेदकालनिर्णयः ।
(c) बालगङ्गाधरतिलकः (r) नैगमकाण्डम्
(d) मैक्सम्यूलरः (s) सर्ववेदभाष्यकर्ता
- (A) ar bq cs dp
(B) as br cq dp
(C) ap bs cq dr
(D) ap bs cr dq

3. अधस्तनवाक्यानां सत्यासत्यत्वपर्यायेषु समीचीनं विचिनुत ।

- (a) पुष्पसूत्रं ब्राह्मणग्रन्थो वर्तते ।
(b) अथर्ववेदस्य शुल्बसूत्राणि न सन्ति ।
(c) कपिष्ठलशाखा ऋग्वेदस्य विद्यते ।
(d) कौशिकगृह्यसूत्रं ऋग्वेदसम्बन्धि वर्तते ।
- (A) असत्यम्, असत्यम्, सत्यम्, सत्यम्
(B) असत्यम्, सत्यम्, असत्यम्, असत्यम्
(C) सत्यम्, सत्यम्, सत्यम्, असत्यम्
(D) सत्यम्, असत्यम्, सत्यम्, असत्यम्

4. 'बृहद्देवता' नाम ग्रन्थः केन विरचितः ?

- (A) अरविन्देन
(B) कपालशास्त्रिणा
(C) शौनकेन
(D) सायणेन

5. विण्टरनिट्झमहोदयेन स्वीकृतः ऋग्वेदीयः कालखण्डः कः ?
- (A) ख्रिस्तपूर्वं 1200—1000
(B) ख्रिस्तपूर्वं 1500—1200
(C) ख्रिस्तपूर्वं 4500—2500
(D) ख्रिस्तपूर्वं 6000—4500
6. 'मूजवतस्य भक्षः' इति कस्य विशेषणम् ?
- (A) सोमस्य
(B) अक्षस्य
(C) यवागोः
(D) सुरायाः
7. अथर्ववेदशिक्षायाः नामधेयं किम् ?
- (A) वासिष्ठी
(B) पाणिनीया
(C) माण्डूकी
(D) नारदीया
8. ऋग्वेदस्य सायणपूर्वः भाष्यकारः कः ?
- (A) वेङ्कटमाधवः
(B) भट्टभास्करः
(C) उव्वटः
(D) महीधरः
9. 'सालावृकाणां हृदयान्येताः' अयं मन्त्रभागः कस्मिन् सूक्ते वर्तते ?
- (A) विश्वामित्र-नदीसंवादसूक्ते
(B) सरमापणिसंवादसूक्ते
(C) पुरुरवउर्वशीसंवादसूक्ते
(D) यमयमीसंवादसूक्ते
10. निरुक्तस्य उपजीव्यग्रन्थः कः ?
- (A) वैदिकसंहिता
(B) ब्राह्मणग्रन्थाः
(C) व्याकरणम्
(D) निघण्टुः
11. अधोनिर्दिष्टेषु कः आरण्यकग्रन्थः यजुर्वेदीयो नास्ति ?
- (A) कठारण्यकम्
(B) तैत्तिरीयारण्यकम्
(C) मैत्रायणीयारण्यकम्
(D) शाङ्खायनारण्यकम्
12. 'प्रज्ञानं ब्रह्म' इति वाक्यं कस्यामुपनिषदि वर्तते ?
- (A) कठे
(B) बृहदारण्यके
(C) माण्डूक्ये
(D) ईशावास्ये

13. वेदान्तसारस्य प्रथमे श्लोके प्रथमः शब्दः कः ?
 (A) सच्चिदानन्दम्
 (B) अवाङ्मनसगोचरम्
 (C) अवयवरहितम्
 (D) अखण्डम्
14. सदानन्दः वेदान्तसारे कम् आराधयति ?
 (A) ईश्वरम्
 (B) गुरुम्
 (C) आत्मानम्
 (D) परमात्मानम्
15. वेदान्तसारे कयोः कर्मणोः वर्जनं कथितम् ?
 (A) नित्यनैमित्तिकयोः
 (B) प्रायश्चित्तनित्ययोः
 (C) काम्यनिषिद्धयोः
 (D) प्रायश्चित्तनिषिद्धयोः
16. वेदान्तसारे अधिकारी गुरुः कीदृशः ?
 (A) परमकारुणिकः
 (B) दयालुः
 (C) दयार्द्रः
 (D) आनन्दी
17. अन्नभट्टमतेन आप्तस्य लक्षणं किम् ?
 (A) यथार्थद्रष्टा
 (B) यथार्थवक्ता
 (C) अयथार्थनिन्दकः
 (D) यथार्थज्ञानी
18. अप्रमाणं वाक्यं किम् ?
 (A) दोषदुष्टम्
 (B) योग्यतारहितम्
 (C) आकांक्षादिरहितम्
 (D) सन्निधिरहितम्
19. मिथ्याज्ञानस्य उदाहरणं किम् ?
 (A) स्थाणुर्वा पुरुषो वा
 (B) शुक्ताविदं रजतम्।
 (C) यदि वह्निर्नास्ति तर्हि धूमोऽपि न स्यात्।
 (D) वह्निः अनुष्णः।
20. सांख्यदर्शनरीत्या अन्धतामिस्रः कतिविधः ?
 (A) अष्टादशविधः
 (B) अष्टविधः
 (C) दशविधः
 (D) पञ्चविधः

21. ईश्वरकृष्णमतेन रजः कीदृशं भवति ?

- (A) प्रकाशकम्
- (B) उपष्टम्भकम्
- (C) चलम्
- (D) उपष्टम्भकं चलं च

22. ईश्वरकृष्णमतेन आप्तागमात् किं सिद्धं भवति ?

- (A) अतीन्द्रियाणां प्रतीतिः
- (B) असिद्धम्
- (C) परोक्षम्
- (D) परोक्षमसिद्धं च

23. अधस्तनवर्गयोः युग्मपर्यायेषु समीचीनं विचिनुतः

(a) आप्तवाक्यम्	(p) पदम्
(b) शक्तम्	(q) शक्तिः
(c) ईश्वरेच्छा	(r) उपमानम्
(d) उपमितिकरणम्	(s) शब्दः
- (A) *ap br cs dq*
- (B) *as bq cr dp*
- (C) *as bp cq dr*
- (D) *ar bp cq ds*

24. अधस्तनवाक्यानां सत्यासत्यत्वपर्यायेषु समीचीनं विचिनुत :

- (a) पर्वतो वह्निमान् इति हेतुः।
 - (b) ज्ञानं सविकल्पकमेव वर्तते।
 - (c) अनुमानं द्विविधम्।
 - (d) अयथार्थानुभवस्त्रिविधः।
- (A) असत्यम्, असत्यम्, सत्यम्, सत्यम्
- (B) असत्यम्, सत्यम्, असत्यम्, सत्यम्
- (C) सत्यम्, सत्यम्, असत्यम्, असत्यम्
- (D) सत्यम्, असत्यम्, सत्यम्, असत्यम्

25. अर्धपिप्पली इति कः समासः ?

- (A) कर्मधारयः
- (B) बहुव्रीहिः
- (C) तत्पुरुषः
- (D) अव्ययीभावः

26. अधस्तनवाक्यानां सत्यासत्यत्वपर्यायेषु समीचीनं विचिनुत।

- (a) रामाय इति प्रातिपदिकं वर्तते।
 - (b) 'अग्निमीळेपुरोहितम्' इति संहिता अस्ति।
 - (c) 'आ' इति वृद्धिसंज्ञको वर्णः।
 - (d) 'पचति' इत्यस्मिन्पदे 'इ' वर्णः उपधासंज्ञकोऽस्ति ?
- (A) सत्यम्, असत्यम्, सत्यम्, सत्यम्
- (B) असत्यम्, सत्यम्, सत्यम्, असत्यम्
- (C) असत्यम्, सत्यम्, असत्यम्, सत्यम्
- (D) सत्यम्, असत्यम्, सत्यम्, असत्यम्

27. अधस्तनवर्गयोः युग्मपर्यायेषु समीचीनं विचिनुत ।
- (a) करणम् (p) शेषे
 (b) कर्ता (q) आधारः
 (c) षष्ठी (r) साधकतमम्
 (d) अधिकरणम् (s) स्वतन्त्रः
- (A) *aq br cs dp*
 (B) *as bq cr dp*
 (C) *ar bs cp dq*
 (D) *ar bq cp ds*
28. 'जनरेटिव्ह लिंग्विस्टिक्स्' (Generative Linguistics) इत्यस्य प्रणेता कः ?
- (A) सर विल्यम जोन्स
 (B) फेर्दिनांद द सोस्यूर
 (C) लिओनार्ड ब्लूमफील्ड
 (D) नॉम चॉम्स्की
29. अधस्तनवर्गयोः युग्मपर्यायेषु समीचीनं विचिनुत ।
- (a) ई (p) अपृक्त
 (b) क् (q) वृद्धि
 (c) औ (r) नदी
 (d) हरि (s) घि
- (A) *as bp cq dr*
 (B) *aq bs cp dr*
 (C) *ar bp cq ds*
 (D) *ap br cs dq*
30. संवृते कण्ठे उच्चार्यते :
- (A) अघोषः
 (B) घोषः
 (C) स्वरः
 (D) श्वासः
31. गुजराथीभाषा कस्मिन् परिवारे अन्तर्भवति ?
- (A) आर्यभाषापरिवारे
 (B) द्राविडभाषापरिवारे
 (C) ऑस्ट्रोएशियाटिकभाषापरिवारे
 (D) तिबेटीभाषापरिवारे
32. चायनीजभाषा भवति :
- (A) व्यासप्रधाना
 (B) प्रत्ययप्रधाना
 (C) विभक्तिप्रधाना
 (D) समासप्रधाना
33. अधस्तनवर्गयोः युग्मपर्यायेषु समीचीनं विचिनुत
- (a) ग्रीम (p) अल्पप्राणः
 (b) क् (q) भाषालक्षणम्
 (c) हॉल (r) ध्वनिपरिवर्तनसिद्धान्तः
 (d) ब्लूमफील्ड (s) स्ट्रक्चरल स्कूल
- (A) *ar bq cp ds*
 (B) *ar bp cq ds*
 (C) *as bp cr dq*
 (D) *aq br cs dp*

34. वृद्धिसंज्ञाविधायकं सूत्रं किम् ?
- (A) वृद्धिरादैच्।
 (B) इको गुणवृद्धी।
 (C) वृद्धिनिमित्तस्य च तद्धितस्यारक्तविकारे।
 (D) वृद्धिरेचि।
35. 'जगतः कर्ता कृष्णः' इत्यस्मिन् वाक्ये जगतः इति :
- (A) कर्तरि षष्ठी
 (B) शेषे षष्ठी
 (C) कर्मणि षष्ठी
 (D) प्रतिपदविधाना षष्ठी
36. 'भूतपूर्वः' इत्ययं समासः केन सूत्रेण भवति ?
- (A) तत्पुरुषः समानाधिकरणः कर्मधारयः
 (B) सह सुपा
 (C) द्वितीया श्रितातीतपतितगतात्यस्तप्राप्तापनैः
 (D) अनेकमन्यपदार्थे
37. 'प्रसादचिह्नानि पुरः फलानि।' इतीयं पङ्क्तिः कस्मिन् काव्ये वर्तते ?
- (A) कुमारसम्भवे
 (B) रघुवंशे
 (C) किरातार्जुनीये
 (D) शिशुपालवधे
38. अधस्तनवर्गयोः युगपर्यायेषु समीचीनं विचिनुत।
- (a) मृच्छकटिकम् (p) नाटकम्
 (b) दशकुमारचरितम् (q) प्रकरणम्
 (c) उत्तररामचरितम् (r) नाटिका
 (d) रत्नावली (s) गद्यकाव्यम्
- (A) ap bs cq dr
 (B) aq bp cs dr
 (C) ar bs cq dp
 (D) aq bs cp dr
39. अधोनिर्दिष्टानां ग्रन्थानां कालानुक्रमेण समीचीनं पर्यायं विचिनुत।
- (a) स्वप्नवासवदत्तम्
 (b) मुद्राराक्षसम्
 (c) अभिज्ञानशाकुन्तलम्
 (d) उत्तररामचरितम्
- (A) b a d c
 (B) a b c d
 (C) a c d b
 (D) c a b d

40. “न भीतो मरणादस्मि”-कस्येदं वचनम् ?
- (A) श्रीरामस्य
(B) अमात्यराक्षसस्य
(C) दुष्यन्तस्य
(D) चारुदत्तस्य
41. नैषधीयचरिते कति सर्गाः सन्ति :
- (A) एकोनविंशतिः
(B) द्वाविंशतिः
(C) अष्टादश
(D) पञ्चदश
42. अधस्तनवाक्यानां सत्यासत्यत्वपर्यायेषु समीचीनं विचिनुत।
- (a) उत्तरे रामचरिते भवभूतिर्विशिष्यते
(b) वेणीसंहारस्य कविः विशाखदत्तः वर्तते।
(c) पदलालित्यमित्येतद् वैशिष्ट्यं भारवेरस्ति
(d) कालिदासेन द्वे महाकाव्ये विरचिते
- (A) सत्यम्, असत्यम्, सत्यम्, असत्यम्
(B) असत्यम्, सत्यम्, सत्यम्, असत्यम्
(C) सत्यम्, असत्यम्, असत्यम्, सत्यम्
(D) सत्यम्, असत्यम्, असत्यम्, सत्यम्
43. ‘हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः’ इत्येतन्मतं कस्य विद्यते ?
- (A) किरातस्य
(B) वनेचरस्य
(C) भीमस्य
(D) द्रौपद्याः
44. अधस्तनवाक्यानां सत्यासत्यत्वपर्यायेषु समीचीनं विवृणुत :
- (a) महीयांसः प्रकृत्या मितभाषिणः इति भारविणा उक्तम्।
(b) अग्निवर्णस्य वर्णनं मालविकाग्निमित्रे विद्यते।
(c) ‘रतिविलापः कुमारसम्भवे विद्यते।
(d) ‘हर्षचरितम्’ इत्येतत् काव्यं श्रीहर्षेण रचितम्।
- (A) सत्यम्, असत्यम्, सत्यम्, सत्यम्
(B) असत्यम्, सत्यम्, असत्यम्, सत्यम्
(C) सत्यम्, असत्यम्, असत्यम्, सत्यम्
(D) असत्यम्, असत्यम्, सत्यम्, असत्यम्

45. काव्यस्य शरीरं किम् ?

- (A) पाणिपादौ
- (B) मुखनासिके
- (C) शब्दार्थौ
- (D) त्वक्श्रोत्रे

46. 'अनलङ्कृती पुनः क्वापि' इति काव्यलक्षणं कस्यास्ति ?

- (A) मम्मटस्य
- (B) जगन्नाथस्य
- (C) लोल्लटस्य
- (D) कैयटस्य

47. विशेषाधानहेतुः सिद्धो वस्तुधर्मः कः ?

- (A) रसः
- (B) गुणः
- (C) वर्णः
- (D) व्यक्तिः

48. लक्षणा कतिधा ?

- (A) एकधा
- (B) द्विधा
- (C) षड्धा
- (D) षोडशधा

49. व्यञ्जना कतिधा ?

- (A) द्विधा
- (B) त्रिधा
- (C) चतुर्धा
- (D) पञ्चधा

50. 'अद्भुत एव रसः' इति कः आह ?

- (A) जगन्नाथपण्डितः
- (B) नारायणः
- (C) अभिनवगुप्तः
- (D) रूपगोस्वामी

ROUGH WORK

NOV - 04211/II

ROUGH WORK

NOV - 04211/II

Signature of Invigilators
1.
2.

NOV - 04211

Time Allowed : 75 Minutes]

Test Booklet No.
प्रश्नपत्रिका क्र.

F

Seat No.

(In figures as in Admit Card)

Seat No. (In words)

Answer Sheet No.

[Maximum Marks : 100

Number of Pages in this Booklet : 12

Instructions for the Candidates

- Write your Seat Number in the space provided on the top of this page. Write your Answer Sheet No. in the space provided for Answer Sheet No. on the top of this page.
- Write and darken Test Booklet No. on OMR Answer Sheet.
- This paper consists of **Fifty (50)** multiple choice type of questions.
- Each item has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the responses as indicated below on the correct response against each item.
Example : (A) (B) (C) (D)
Where (C) is the correct response.
- Your responses to the items for this paper are to be indicated on the Answer Sheet only. Responses like (x) (✓) (/) and **light shaded responses will not be considered/evaluated.**
- Read instructions given inside carefully.
- One Sheet is attached at the end of the booklet for rough work.
- You should return the test booklet and answer sheet **both** to the invigilator at the end of the paper and should not carry any paper with you outside the examination hall.
- Answers marked on the body of the question paper will not be evaluated.

परीक्षार्थीसाठी सूचना

- या पानावरील वरच्या कोपऱ्यात आपला आसन क्रमांक तसेच आपणास दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- प्रश्नपत्रिका क्रमांक OMR उत्तरपत्रिकेवर दिलेल्या रकान्यात लिहून त्याप्रमाणे काळा करावा.
- या प्रश्नपत्रिकेत **पन्नास** बहुनिवड प्रश्न आहेत.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा करावा.
उदा. (A) (B) (C) (D)
जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे उत्तरपत्रिकेमध्येच द्यावीत. उत्तराच्या रकान्यामध्ये (x) (✓) (/) व **अस्पष्टपणे काळे केलेले उत्तर ग्राह्य धरले जाणार नाही.**
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- कच्च्या कामासाठी प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी कोरे पान जोडले आहे.
- या पेपरची परीक्षा संपल्यानंतर प्रश्नपत्रिका व उत्तरपत्रिका **दोन्ही** पर्यवेक्षकांना परत करावी. यातील कोणताही कागद तुमच्या बरोबर परीक्षा केंद्राबाहेर नेण्यास सक्त मनाई आहे.
- प्रश्नपत्रिकेवर दर्शविलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.

NOV - 04211/II

NOV - 04211/II

ROUGH WORK

NOV - 04211/II

Signature of Invigilators

1.

2.

Test Booklet No.

प्रश्नपत्रिका क्र.

Seat No.

(In figures as in Admit Card)

Seat No. (In words)

.....

Answer Sheet No.

[Maximum Marks : 100]

Time Allowed : 75 Minutes]

Number of Pages in this Booklet : 12

Instructions for Candidates

- Write your Seat Number in the space provided on the top of this page. Write your Answer Sheet No. in the space provided for Answer Sheet No. on the top of this page.
- Write and darken Test Booklet No. on OMR Answer Sheet.
- This paper consists of **Fifty (50)** multiple choice type of questions.
- Each item has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the responses as indicated below on the correct response against each item.
Example : (A) (B) (C) (D)
Where (C) is the correct response.
- Your responses to the items for this paper are to be indicated on the Answer Sheet only. Responses like (x) (✓) (/) and **light shaded responses will not be considered/evaluated.**
- Read instructions given inside carefully.
- One Sheet is attached at the end of the booklet for rough work.
- You should return the test booklet and answer sheet **both** to the invigilator at the end of the paper and should not carry any paper with you outside the examination hall.
- Answers marked on the body of the question paper will not be evaluated.

परीक्षार्थीसाठी सूचना

- या पानावरील वरच्या कोपऱ्यात आपला आसन क्रमांक तसेच आपणास दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- प्रश्नपत्रिका क्रमांक OMR उत्तरपत्रिकेवर दिलेल्या रकान्यात लिहून त्याप्रमाणे काळा करावा.
- या प्रश्नपत्रिकेत **पन्नास** बहुनिवड प्रश्न आहेत.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा करावा.
उदा. (A) (B) (C) (D)
जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे उत्तरपत्रिकेमध्येच द्यावीत. उत्तराच्या रकान्यामध्ये (x) (✓) (/) व **अस्पष्टपणे काळे केलेले उत्तर ग्राह्य धरले जाणार नाही.**
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- कच्च्या कामासाठी प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी कोरे पान जोडले आहे.
- या पेपरची परीक्षा संपल्यानंतर प्रश्नपत्रिका व उत्तरपत्रिका **दोन्ही** पर्यवेक्षकांना परत करावी. यातील कोणताही कागद तुमच्या बरोबर परीक्षा केंद्राबाहेर नेण्यास सक्त मनाई आहे.
- प्रश्नपत्रिकेवर दर्शविलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.